

הערות רבי אלישיב ביצה עמי תרב

ו. ומה שספרו בגמ' בכל הני עובדי הנ"ל שהיה זה בזמן דנפקי לקרייתא יש לומר דבא ללמדנו שאפילו בני רבי חייא שהיו גדולי עולם נכמבואר בגמ' בבבא מציעא פ"ה ע"ב שאמר אליהו הנביא לרבי על רבי חייא ובניו שהם דוגמת האבות אברהם יצחק ויעקב ושם יעמדו יחד בתפילה יביאו את המשיח ^{ע"י} ועי"ש מעשה נורא בענין זה ובגמרא בסוכה כ' ע"א שהם החזירו התורה לישראל ובגמרא בחולין פ"ו ע"א שמשם עלו לארץ בזכותם פסקו הזיקין והזוועות והרוחות והרעמים ולא החמיץ יינם ולא לקה פשתנם של ישראל ובגמרא בבא בתרא ע"ה ע"א לחד מ"ד בני רבי חייא אינהו דפליגי בפלוגתא שאמר הקב"ה על זה ליהוי כדן וכדן ועיין עוד בירושלמי המובא ברבינו חננאל במו"ק כ"ז סוע"א ואכמ"ל] בשעה שיצאו לקרייתא היה פחות כוחם בתורה ובתרי עובדי הנ"ל שבחיי אבוהון טעו וכן בעובדא דברכות אייקר תלמודייהו ואף שאין ספק שאם יצאו לקרייתא לפקח על נכסיהן היה זה רק לצורך הכרחי ביותר של פרנסה שבלא זה אף בדוחק לא היה להם כלל וגם ודאי שאף כד נפקי לקרייתא עסקו טובא בתורה מכל מקום היה על ידי זה החסרון הנ"ל [ועיין עוד בגמרא בעירובין כ"א ע"א בעובדא דרבי יוחנן ואילפא] ומזה יש ללמוד בקל וחומר בן בנו של קל וחומר לשאר אינשי כמה צריך האדם לשמור את עצמו מכל הפסקה מן הלימוד ואפילו בדבר שנראה ^{ע"י} שיש סיבות גדולות להפסיק מן הלימוד

ו. וכתוב בפרשת נצבים פרק ל' פסוק י"ב וי"ג לא בשמים היא לאמר מי יעלה לנו השמימה ויקחה לנו וישמיענו אותה ונעשנה ולא מעבר לים היא לאמר מי יעבור לנו אל עבר הים ויקחה לנו וישמיענו אותה ונעשנה ובגמ' בעירובין נ"ה ע"א כמה דרשות על פסוק זה ורבי יוחנן שם אמר לא מעבר לים היא לא תמצא לא בסחרנים ולא בתגרנים ופירש"י סחרנין מחזרין בעירות תגרין בעירן במקומן עכ"ל וכן מכלל זה הצורך ללימוד תורה בהרחקה מטיולים וכיו"ב

גמ' נידה כד.

גוף אטום היינו מי שפניו טוחות ^ר בני רבי חייא נפוק לקרייתא אתו לקמיה דאבוהון אמר להם כלום בא מעשה לידכם אמרו לו פנים טוחות בא לידנו וטימאנוה אמר להם צאו וטהרו מה שטמאתם מאי דעתייכו לחומר חומר דאתיא לידי קולא היא

גמ' ברכות יח:

שלשה עדים יומת המת חי הוא אלא המת מעיקרא: בני ר' חייא ^ר נפוק לקרייתא אייקר להו תלמודייהו הו קא מצערי לאדכוריה א"ל חד לחבריה דע אבון בהאי צערא א"ל אידד מנא ידע והא כתיב ^ר יכברו בניו ולא ידע א"ל אידד

ש"ת הרשב"א החדשות ס"י שסז

במסכת סוכה פ"ק ¹⁶⁸, אמר ריש לקיש הריני כפרת ר' חייא ובניו צתחלה כשנשתכחה תורה מישראל ועלה עזרא ויסקדה תורה ונשתכחה ועלה הלל הצבלי ויסקדה ונשתכחה ועלו ר' חייא ובניו ויסקדה, דברים אלו יראה מפשוטן כדברי הטוען שנשתכחה לולי אחד מהיחידים המוזכרים שהחזירוה, והאמננו לנו מידיהם וקבלוה ¹⁶⁹. וזה שבוש ממ"י שלא ידע סבת המאמר

כמוזכר צתכחות ¹⁸⁵. ואני תמה האין אמרו שנשתכחה ושהוא החזירה. אלא שנתפזרו קצת מעמנו צערי הפרזי שלא היה שם בית ועד לחכמים, ומן הידוע שבמקומות שישארו צלי מלמד תשתכח התורה מהם, ור' חייא ובניו נתנו דעתם לחזור צאותן המקומות לקיים התורה צידם. ובאמת היחה התורה משתכחת צאותן המקומות אם לא יסדוה צימיהם צשקידת ר' חייא ובניו. וזהו שאמרו צמניעא צפרק השוכר את הפועלים ¹⁸⁶ כי הו מינצי ר' חייא ור' חנינא אמר ליה ר' חנינא ¹⁸⁷ צהדי דידיה קא מינצת דאנא הוה דעבדי דלח תשתכח תורה דשדינא כיתנא ומגדלנא עשצי ¹⁸⁸ וצידינא טציי ומאכילנא צשריהו לימני ומאריכנא מגלתא וכתיבנא חמשה חומשי תורה לחמשה יוקי וסליקנא למתא דלית צה מקרי דרדקי ומקרינא חמשה יוקי צחמשה חומשי תורה ומתנינא שתא יוקי צשתא סדרי ואמרי להו עד דהדרנא אחינא אקרו ואתנו אהדדי ועבדי לה לתורה שלא תשתכח מישראל: ובניו גם כן אחזו צדרך הזה כמו שאמרו צנדה פ' המפלת ¹⁸⁹, בני ר' חייא נפקו לקרייתא כי אתו אמר להון אצוהון כלום צא מעשה לידכם וכו' כדאיתא התם. זו היא כוונת המאמר ההוא לא זולת זה.